

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 10 Sayı: 49 Volume: 10 Issue: 49

Nisan 2017 April 2017

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

VADELİ SATIŞ İŞLEMLERİNDE KATMA DEĞER VERGİSİNİN ETKİSİ THE EFFECT OF VALUE ADDED TAX IN CREDIT SALES TRANSACTIONS

Özgür EKİN SUCU*

Öz

İşletmeler vadeli satış işlemleri sırasında uluslararası muhasebe standartlarına göre vade farkı tutarını ve satış tutarını ayırmak zorundadır. Katma Değer Vergisi Kanununa göre ise vade farkı katma değer yaratan bir durum olarak değerlendirilmekte ve bu tutar üzerinden de KDV hesaplanmaktadır. Katma değer vergisi özelliği gereği devlet adına kesilen vergi niteliği taşıdığından işletmenin karına herhangi bir etkisi bulunmamaktadır fakat işletme bu tutarı peşin olarak devlete öderken alıcıdan satış ile ilgili KDV tutarını vade tarihinde almaktadır. Çalışmada bu durumun etkileri uygulama örnekleri ile ortaya konularak işletmelerin vadeli ve peşin satış işlemleri arasındaki fark ve bu farkın satış karına oranla önem derecesi incelenmiştir. Vadeli satış işlemi sebebiyle işletme aleyhine bir durum oluştuğu ve bu durumun vade süresi veya faiz oranının artması ile daha da arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Vade Farkı, KDV, Vadeli Satış İşlemleri.

Abstract

During the credit sales transactions, the companies have to distinguish between the maturity difference amount and the sales amount according to the international accounting standards. According to the Value Added Tax Law, the maturity difference is regarded as a situation creating added value and VAT is calculated on this amount. There is no impact on the profits of the entity as it is tax-qualified on behalf of the state in accordance with the value-added tax feature, but the entity obtains the VAT on the buyer's purchase from the buyer in exchange for this amount in advance. In the study, the effects of this situation are demonstrated with examples of applications and the difference between the term and the cash sale transactions of the enterprises and the importance of this difference with respect to the profit of sale are examined. It was seen that due to the futures sale transaction, there was a situation against the company and this situation increased further with the increase of the maturity term or the interest rate.

Keywords: Maturity Difference, Value Added Tax, Credit Sales Transactions.

1.GİRİŞ

Ulusal piyasaların sınırlarının ülkelerarası anlaşmalar ile genişlemesi ve ulusal piyasaların uluslararası piyasalarla entegre olması sonucunda, işletmelerin pazarları genişlemiş aynı zamanda da rakipleri artmıştır. Genişleyen pazar ve artan rekabet, işletmeler arası etkileşimi ve finansal tablolarda ortak bir dil kullanımına olan ihtiyacı arttırmıştır. Finansal tablolarda ortak bir dilin kullanılması amacıyla da muhasebe standartları ortaya çıkmıştır.

Muhasebe standartları her ne kadar uygulamada yapılması gerekenleri genel bir şekilde belirtse de ülkelerin kendi kanunları sebebiyle farklı koşulları olduğu gerçeğini de göz önünde bulundurmamaktadır. Muhasebe standartları ile ülkelerin yasaları arasında var olan çelişkiler uygulamada çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Türkiye'de alım-satım işlemlerinde karşılaşılan vade farkı, değinilen çelişkilerin sonucu olarak ortaya çıkan sorunlardan biridir. Muhasebe standartlarının bakış açısına göre vade farkı, işletmelerin kendilerini finanse etme veya kendilerine finansal bir kazanç sağlama yöntemi, Türkiye'deki kanunların bakış açısına göre vade farkı satışın bir parçası ve katma değer yaratan bir durum olarak nitelendirilmektedir. Yasalara göre işlem yapmak zorunda olan işletmeler, var olan kanunlar çerçevesinde vade farkı için de Katma Değer Vergisi hesaplamak zorundadır.

Katma Değer Vergisi, işletmenin devlet adına aldığı ve devlete ödenmesi için verdiği satıştan bağımsız bir vergi türü olması sebebiyle, işletmenin karını veya zararını doğrudan etkilememektedir. İlk bakışta vadeli satış konusunda standartlar ile kanunlar arasındaki bakış açısı farkının, işletmenin karı veya zararı açısından bir fark yaratmadığı düşünülse de dolaylı olarak bir etkinin bulunduğu görülmektedir. Katma Değer Vergisinin vade sonunda ödenmeyip, işletme tarafından peşin ödenmesi gerekliliği sebebiyle paranın zaman değeri açısından olumsuz bir etki ortaya çıkmaktadır. Vadeli satış sebebi ile herhangi bir

* Arş. Gör., Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ekin.sucu@kocaeli.edu.tr

ödeme almayan işletmeler, vade farkından kaynaklanan ekstra vergi tutarının da eklenmesi ile birlikte oluşan vergi tutarını peşin olarak ödemekte ve bu parayı ancak vade tarihinde tahsil etmektedir.

Çalışmada peşin ve vadeli satışların, farklı vade süreleri ve farklı güncel faiz oranları uygulandığında işletme üzerinde yarattığı etkileri ve bu etkilerin işletmenin satışlardan beklediği kar marjını ne kadar etkilediği incelenmiştir.

2. TEORİK OLARAK KDV VE VADE FARKI

Katma Değer Vergisi Kanununun 24. Maddesinde vergi matrahına dahil edilen durumlar belirtilmiştir ve matraha dahil olan unsurlar arasında vade farkı, fiyat farkı, prim gibi çeşitli giderlere de yer verilmiştir.

Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği 11.2 maddesinde durum açıklanarak, vade farkı ve faiz dahil toplam tutar üzerinden hesaplanan KDV'nin malın teslimi anında beyan edilip ödenmesi gerektiği, tüketicinin zamanından önce ödeme yapması sebebiyle faizde bir indirimle gidilmesi halinde, indirilen faiz ve bu faize ait KDV'nin alıcıya iade edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca aynı tebliğin 5.2 maddesinde vadeli işlemlerde bedelin zamanında ödenmemesi nedeniyle ortaya çıkan yeni vade farklarının da matrahın bir unsuru olduğu, bu vade farklarının ayrıca fatura edilmesi KDV hesaplanması gerektiği vurgulanmıştır.

Kanunlarda vade farkı tanımsal olarak net bir şekilde ifade edilmemektedir. İlgili maddeler ve kanunların amaçları göz önüne alındığında vade farkının katma değer yaratan bir unsur olarak değerlendirildiği ve satışın bir parçası olarak nitelendirildiği göze çarpmaktadır.

Maliye Bakanlığı'nın 1994 yılında zorunlu olarak uygulamaya koyduğu Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre peşin ve vadeli satışlar 60 Brüt Satışlar hesap grubu içerisinde muhasebeleştirilmektedir. Tebliğ vadeli satışları finanslama olarak değerlendirmemekte ve satış içerisinde yer alan vade farkını, dönemsellik ilkesine aykırı olarak, ilgili dönemin geliri olarak kaydetmektedir. (BADEM, 2012: 62) Bu yaklaşım da kanunlar ile paralel bir bakış açısı ile hareket etmektedir.

Mevcut durumun aksine Muhasebe Standartları, vade farkını satışların bir parçası olarak görmemekte, bu farkın işletmenin kendisini finanse etmesi olarak nitelendirmektedir.

Türkiye Muhasebe Standartları 18 Hasılat standardının 11. Maddesinde "Çoğu durumda bedel, nakit veya nakit benzerleri biçimindedir ve hasılat tutarı da alınan veya alınacak olan nakit ya da nakit benzerleri tutarıdır. Ancak, nakit ve nakit benzerleri girişinin ertelendiği durumlarda; satış bedelinin gerçeğe uygun değeri, alınacak olan nakdin nominal tutarından daha düşük olabilir. Örneğin, işletme alıcıya vade farksız bir satış yapabilir veya satış bedeli olarak alıcıdan piyasa faiz oranı altında olan bir alacak senedi alabilir. Anlaşma bir finansman işlemi niteliği taşıyorsa, satış bedelinin gerçeğe uygun değeri gelecekteki tüm tahsilatların emsal faiz oranı ile iskonto edilmesi yoluyla belirlenir." İfadesi yer almaktadır. Aynı şekilde TMS 2 Stoklar Standardının 18.maddesinde de "Bir işletme stokları vadeli ödeme koşuluyla almış olabilir. Anlaşma, peşin alım fiyatı ile ödenen fiyat arasında bir fark olan finansman unsuru içerdiği takdirde, bu unsurlar finanse edildiği dönemde faiz gideri olarak muhasebeleştirilir" şeklinde vade farkına karşı yapılması gereken durum ifade edilmiştir. Muhasebe standartları, TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardında özellikli varlıklar ile ilgili durumu ayrı olarak ele almıştır ve sadece özel varlıkların edinimi ile ilgili vade farkını mevcut durumdan ayrı olarak değerlendirmiştir.

Varlıkların alımı veya satımı sırasında özü itibari ile gerçeğe uygun değeri dikkate alan standartlar, varlığın bugünkü değeri üzerinden raporlanmasının doğru olacağını ifade etmektedir. Vade sebebiyle paranın zaman değerinin eklenmesi veya farklı bir faiz oranından varlığın fiyatına ek bir tutar konulması işletmenin esas faaliyeti olan alım satım işlemi dışında bir kredileme ve finans ihtiyacını karşılamaya yönelik bir işlem ortaya çıkarmaktadır.

Yapılan birçok çalışma, vade farkı konusunda muhasebe standartları ile mevcut yönetmelik arasındaki fark ele alınmıştır. Badem (2012), çalışmasında Muhasebe Standartları ile Tekdüzen Muhasebe Sistemi Genel Tebliği uygulamalarını karşılaştırmış ve gelir tablosu ile bilanço kalemlerinin yapılacak muhasebe kayıtları sonucunda nasıl etkilendiğini incelemiştir. Yereli, Kayalı ve Demirlioğlu (2013), TMS 2 açısından gelir tablosunda ve finansal tablolara bağlı finansal oranlar üzerindeki etkileri incelemiştir. Dinç (2008), çalışmasında mevcut sistem ile standartlar arasında oluşan uyumsuzluğu reeskont durumu üzerinden incelemiş, bu uyumsuzlukların ne gibi farklılıklar oluşturduğunu araştırmıştır. Avcı ve Avcı (2010), çalışmalarında vade farkı ile birlikte kur farkı ve kredi faizlerini Vergi Usul Kanunu ve TMS kapsamında ele alarak farklılıkları incelemiştir. Kalmış ve Dereköy (2010), çalışmalarında Hasılat standardı açısından vade farkını inceleyerek finansal tablolar üzerinde mevcut durum ile ilgili farklılıkları ortaya koymuştur. Yanık (2012), çalışmasında vade farkı uygulayan işletmelerin güncel faiz oranları ile koydukları vade farkı arasındaki ilişkiyi inceleyerek mevcut uyumsuzlukların banka kredileri ile finansal nitelikteki işlemlerin satıştan ayrılmasını ele almıştır.

Literatürde ağırlıklı olarak vade farkının hangi hesaplarda inceleneceği ve raporlanırken nasıl raporlanması gerektiği ve bu raporlamanın finansal tablolar üzerindeki etkileri ile ilgili kaynaklar ve farklı öneriler bulunmaktadır. Mevcut durum ile standartlar arasında vade farkından kaynaklanan uyumsuzluklar, literatürde örneklendirilirken bir çok çalışma KDV'yi hesaba katmaksızın yapılmıştır. KDV'nin yapısı gereği, peşin satışlarda karı etkilemeyen bir vergi olması, uygulamalarda dikkate alınmama sebebi olarak görülebilir. Her ne kadar KDV, karı etkilemeyen bir vergi türü olarak nitelendirilse de uyumsuzluğun temel nedeni olan vade farkı paranın zaman değeri kavramından kaynaklanmaktadır. Standartlar gerçeğe uygun değer üzerinden raporlama önerirken, uygulamada vade farkının satışa dahil edilmesi kdv tutarını arttırmaktadır. Bu artış KDV'nin oluştuğu dönemde ödenmesi gerektiği için önemlidir. İşletmeler KDV tutarındaki artışı ve vade sonu tahsil edecekleri tutarın bugünkü değer ile farkını göz ardı etmektedir.

Çalışma vadeli alım satım işlemleri sebebiyle mevcut yasal düzenlemeler ekseninde oluşan KDV farkının, işletmeler üzerindeki etkisini incelemesi açısından literatüre yeni bir öneri sunmaktadır.

3. UYGULAMA

Bu konuda oluşturulan bir örnek üzerinde bir işletmenin vadeli ve peşin satış işlemleri sonucunda oluşan farklılıklar gösterilmek istenmiştir. Hesaplamalar işletmenin satış işlemleri öncesinde kasasında 200.000TL olduğu güncel faiz oranının aylık %0.09 ve KDV oranının %18 olduğu varsayımına göre yapılmıştır. Aynı zamanda işletmenin satışlarını %10 kar marjı ile sattığı varsayılmıştır.

Uygulamaya konu olan satış iki durum için de herhangi farklılık göstermemektedir ve bugünkü değerleri itibari ile aynı tutarları yansıtmaktadır. Vade farkı standartlar açısından finansal bir unsur olarak değerlendirildiğinden işletmenin kasasında bulunan nakdinin atıl bir şekilde durmadığı ve faize yatırılarak finansal getiri sağladığı varsayım ile uygulamada hareket edilmiştir.

Vade farkının hesaplanmasında paranın bugünkü değerini bulmak için kullanılan formüllerde vade süresi ve faiz oranlarının bulunması ve bu faktörlerin sonucu etkileyen değişkenler olması sebebiyle, vade süresi ve faiz oranı değişimi durumunda oluşacak sonuçlar karşılaştırılabilir olarak ele alınmıştır. Değişken olarak güncel faiz oranı aylık olarak verilmiş ve hesaplamalar bileşik faiz formülüne göre yapılmıştır.

Satışlar sonucunda oluşan ve devlet adına tahsil edilen Katma Değer Vergisi devlete peşin olarak ödenmesi gereken bir vergi türü olduğundan, uygulamanın başlangıç aşamasında kasasında belli bir miktar olması gerektiği düşünülmüş ve 200.000TL nakit para olduğu varsayımı ile işletmenin faaliyetlerine başlaması varsayılmıştır. Uygulamada işletmenin kasasında yer alan 200.000TL, satış işlemlerinin farklı olmaması sebebiyle çıkan sonuçları etkilememektedir. Kasa mevcudu uygulamanın özü itibari ile bir değişken niteliğinde değildir. Uygulama sonucunda ortaya çıkan farklar bu tutardan etkilenmemektedir. İşletmenin kasasında 100.000TL veya 50.000TL gibi farklı rakamların olması sonuçları değiştirmemektedir.

Tablo 1: Farklı vade sürelerinde vadeli ve peşin satım karşılaştırması

Peşin Satış Fiyatı	100.000,00		100.000,00		100.000,00	
Vadeli Satış Fiyatı	102.724,37		105.522,97		111.350,97	
Uygulanacak KDV Oranı	18		18		18	
Güncel Aylık Faiz Oranı (Aylık)	1,009		1,009		1,009	
Vadeli Satışın süresi (Ay)	3		6		12	
İşlem Sonucu İndirilecek KDV						
Peşin Satış	18.000,00		18.000,00		18.000,00	
Vadeli Satış	18.490,39		18.994,13		20.043,17	
	Peşin	Vadeli	Peşin	Vadeli	Peşin	Vadeli
Nakit Alış Öncesi	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
Nakit giriş	118.000,00	0,00	118.000,00	0,00	118.000,00	0,00
Nakit Çıkış (Alış İşlemi)	18.000,00	18.490,39	18.000,00	18.994,13	18.000,00	20.043,17
Nakit Alış Sonrası (Faize konu Tutar)	300.000,00	181.509,61	300.000,00	181.005,87	300.000,00	179.956,83
Nakit Vade Sonu (Faizsiz Tutar)	300.000,00	302.724,37	300.000,00	305.522,97	300.000,00	311.350,97
Vade Sonu Kazanılan Faiz Geliri	8.173,12	4.945,00	16.568,90	9.996,90	34.052,90	20.426,84
Nakit Vade Sonu (Net)	308.173,12	307.669,37	316.568,90	315.519,86	334.052,90	331.777,81
FARK	503,75		1.049,04		2.275,09	

Kara oranı	0,06	0,12	0,25
------------	------	------	------

İşletme, Tablo 1’de görüldüğü gibi ticari malı peşin olarak satarsa 100.000TL mal bedeli ve 18.000TL KDV bedeli olmak üzere toplamda 118.000TL nakit girişi sağlayacaktır. KDV tutarı devlet adına tahsil edilen tutar olduğu için aynı ay devlete ödeme yapılması gerekliliğinden 18.000TL nakit çıkışı olarak işletme kasasından çıkacaktır. Bu işlemler sonucunda işletmenin elinde vade gününe kadar faize yatırabileceği 300.000TL’lik nakit bulunacaktır. Vade süresi 6 ay olarak ele alındığında 300.000TL’nin güncel faiz oranı ile vade sonunda faiz getirisi 16.568,90TL olacaktır ve böylelikle vade sonunda işletmenin kasasında 316.568,90TL bulunacaktır.

İşletme peşin satış yapmak yerine 6 ay vadeli bir satış işlemini tercih ederse, satış işlemi yapıldığında vadeye kadar herhangi bir nakit girişi olmayacaktır. Vade gününe kadar herhangi bir nakit girişi olmamasına rağmen işletme KDV yükümlülüğü gereği KDV tutarını devlete ödemekle yükümlü olduğundan 18.994,13TL’lik bir nakit çıkışı söz konusu olacaktır. Bu işlemler sonucunda işletmenin elinde kalan 181.005,87TL 6 ay boyunca güncel faiz oranından faize yatırıldığında, işletmeye faiz getirisi olarak vade sonunda 9.996,90TL nakit para girişi gerçekleşecektir. Vade tarihinde işletme, 105.522,97TL maliyet + 18.994,13TL KDV tutarını alıcıdan tahsil edecektir. Faiz getirisi (9.996,90TL), alıcıdan tahsil edilen tutar (124.517,10TL) ve kasa mevcudu (181.005,87TL) toplandığında vade sonunda işletmenin kasasında 315.519,86TL nakit bulunacaktır.

Görüldüğü gibi iki farklı durum sonucunda 6 aylık vade sonunda kasada farklılık söz konusudur. Peşin satımı tercih etmesi sonucunda işletme 200.000 nakit varlığını vade sonunda 316.568,90TL’ye yükseltmiştir, vadeli satım sonucunda ise vade sonunda işletme nakit varlığını 200.000TL’den 315.519,86TL’ye yükseltmiştir. Vade sonunda oluşan (316.568,90TL-315.519,86TL) 1.049,04TL’lik fark vade farkının KDV kanununca katma değer olarak görülmesi sonucunda hesaplanan 994,13TL’lik tutarı ve bu tutarın güncel faiz oranınca 6 aylık dönemdeki getirisi olan 54,91TL’den kaynaklanmaktadır.

Tablo 1’de vade tarihleri uzadığında aradaki farkın daha da arttığı görülmektedir. 3 aylık vade sonucunda işletmenin vadeli satıştan doğan zararının 503,75TL, 6 aylık vade sonucunda işletmenin vadeli satıştan doğan zararının 1.049,04, 12 aylık vade sonucunda işletmenin vadeli satışından doğan zararının 2.275,09TL olduğu görülmektedir. Aradaki fark toplam tutarlar ele alındığında önemsiz gibi görünse de işletmenin satışlar içerisinde karlılığını göz önünde bulundurduğumuz da anlamlı bir oranı ifade etmektedir.

Tablo 2: Farklı faiz oranlarında peşin ve vadeli satım karşılaştırması

Peşin Satış Fiyatı	100.000,00		100.000,00	
Vadeli Satış Fiyatı	108.397,81		110.346,97	
Uygulanacak KDV Oranı	18		18	
Güncel Aylık Faiz Oranı (Aylık)	1,009		1,011	
Vadeli Satışın süresi (Ay)	9		9	
İşlem Sonucu İndirilecek KDV				
Peşin Satış	18.000,00		18.000	
Vadeli Satış	19.511,61		19.862	
	Peşin	Vadeli	Peşin	Vadeli
Nakit Alış Öncesi	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
Nakit giriş	118.000,00	0,00	118.000,00	0,00
Nakit Çıkış (Alış İşlemi)	18.000,00	19.511,61	18.000,00	19.862,45
Nakit Alış Sonrası (Faize konu Tutar)	300.000,00	180.488,39	300.000,00	180.137,55
Nakit Vade Sonu (Faizsiz Tutar)	300.000,00	308.397,81	300.000,00	310.346,97
Vade Sonu Kazanılan Faiz Geliri	25.193,42	15.157,07	31.040,90	18.638,77
Nakit Vade Sonu (Net)	325.193,42	323.554,87	331.040,90	328.985,74
FARK	1.638,55		2.055,16	
Kara oranı	0,18		0,23	

İşletmenin örnekte yer alan 100.000TL’lik satışı %10 kar marjı ile sattığını varsayımı ile işlemler ele alındığında, işletmenin satışlardan beklediği karın 9.090,91TL olduğu görülmektedir. Tablo 1 ve Tablo 2’de “kara oranı” olarak yer verilen kısım, vadeli ve peşin satışlar arasındaki farkın satıştan beklenen kara oranını göstermektedir. İlk bakışta önemsiz olarak görülebilecek bu fark kara oranlandığında 3 aylık vade

için %6 iken 12 aylık vade için %25'lere kadar çıkmaktadır. Tablo 1'de görüleceği gibi vade süresi uzadıkça bu oran artmaktadır ve Tablo 2'de aynı vade süreleri sabit olarak ele alınıp faiz oranı artırıldığında farkın daha da arttığı ve oranın daha da yükseldiği görülmektedir. İşletme her satışta arzuladığı karın önemli bir oranından vadeli satış sebebiyle artan KDV tutarını peşin ödeyip vade sonunda alarak vazgeçmiş olacaktır. Vadeli satış tercihi işletmenin kendi tercihi olduğundan bu zarar da işletmenin kendi tercihi sebebiyle ortaya çıkan bir zarardır ve işletme bu tercihi sebebiyle oluşacak zararı finansal tablolarında ortaklarına ve takip edenlere göstermekle yükümlü olmalıdır.

Tablo 3: Vadeli ve peşin alım karşılaştırması

Peşin Satış Fiyatı	100.000,00	
Vadeli Satış Fiyatı	102.724,37	
Uygulanacak KDV Oranı	18	
Güncel Aylık Faiz Oranı (Aylık)	1,009	
Vadeli Satışın süresi (Ay)	3	
İşlem Sonucu İndirilecek KDV		
Peşin Satış	18.000,00	
Vadeli Satış	18.490,39	
	Peşin	Vadeli
Nakit Alış Öncesi	200.000,00	200.000,00
Nakit Çıkış (Alış İşlemi)	118.000,00	0,00
Nakit Alış Sonrası (Faize konu Tutar)	82.000,00	200.000,00
Nakit Vade Sonu (Faizsiz Tutar)	82.000,00	78.785,24
Vade Sonu Kazanılan Faiz Geliri	2.233,99	5.448,75
Nakit Vade Sonu (Net)	84.233,99	84.233,99

Aynı uygulama ve aynı varsayımlar ile alım işlemi yapıldığında peşin fiyatı 100.000 TL olan bir ticari malı vadeli olarak güncel aylık faiz oranı %0,9 üzerinden vadeli alırsa 102.724,37 TL ödeyecektir. Her iki durumda İşletmenin karşılaştacağı durumlar tabloda belirtilmiştir.

İşletmenin malı peşin alması durumunda 100.000TL +18.000TL olmak üzere kasasından 118.000TL çıkış gerçekleşecektir. Alım sonrası elinde kalan 82.000TL'yi güncel faiz oranı üzerinden faize yatırması durumunda ise 3 ay vadenin sonunda eline 2.333,99TL geçecektir ve vade sonunda kasasında toplamda 84.233,99TL bulunacaktır. İşletmenin malı vadeli alması durumunda ise işletme mal karşılığında herhangi bir ödeme yapmayacağı için kasasında alım sonrası 200.000TL olacaktır. Bu süre içerisinde işletme 200.000TL'yi güncel faiz oranı üzerinden faize yatırması durumunda 3 ay vadenin sonunda eline 5.448,75TL geçecektir. Vade sonunda faiz geliri ile birlikte kasasında 205.448,75TL olan işletme vadeli borcu olan (102.724,37+18.490) 121.214,76TL'yi ödediğinde ise kasasında 84.233,99TL kalacaktır.

Tablo 3'de ve işlemlerde de görüldüğü gibi her iki durumda da vade süresinin sonunda herhangi bir farklılık gözlemlenmemektedir. Bu farklılığın oluşmamasının temel nedeni alım işlemleri sonucunda oluşan indirilecek KDV tutarının herhangi bir para girişi yaratmamasıdır.

4.SONUÇ

Mevcut yasal düzenlemeler, yasa düzenleyicilerin bakış açısı, muhasebe standartlarının bakış açısı ile uyumsuzluk göstermektedir. Bu noktada işletmeler, bir yasal düzenleyici için bir de finansal tablolarını takip edenlere gerçek durumlarını ortaya koyabilmek adına farklı finansal tablolar oluşturmaktadır.

İşletmeler vadeli satışlarında vade farkını standartlar gereği ilgili dönemde finansman geliri olarak yazsa da, vade farkı kanunlara göre vergi matrahına dahil edilen bir unsur olduğu için, satış sonucu oluşan KDV'sini vade farkı satışın bir parçasıymış gibi hesaplamak zorunda kalmaktadır. Gelir tablosunda raporlanan satışlar kalemi ile bilançoda raporlanan Hesaplanan KDV kalemi arasında uyumsuzluk ortaya çıkmaktadır. Uyumsuzluğun ortadan kalkması için yasal düzenlemelerin değiştirilip standartlara uygun bir hale getirilmesi gerekmektedir.

Yasal düzenlemelerin değişmemesi durumunda KDV'nin devlete peşin ödenmesi ve vadesinde alıcıdan tahsil edilmesi sebebiyle arada oluşan fark, standartlara uygun olarak gerçeğe uygun değer üzerinden gösterilerek raporlanması daha uygun olacaktır. İşletmeden ekonomik yarar çıkışına neden olacağı belirlenen ve standartlarda belirtilen yöntemler ile güvenilir biçimde tespit edilebilen bu fark, nitelikleri gereği standartların kavramsal çerçevesinde, bilançoya veya gelir tablosuna dahil olabilmesi için gerekli olduğu belirtilen, 4.38.maddedeki şartları yerine getirmektedir. Satış tutarı içerisinde önemsiz olarak

gözükebilecek bu fark, işletmenin satıştan beklediği kar göz önüne alındığında önemli bir anlam kazanmaktadır.

Özellikle vade sürelerinin uzaması durumunda, ülkemizde faiz oranlarının yüksek seyretmesi ve giderek artabilme ihtimali göz önüne alındığında bu farkın daha da artması söz konusudur. İşletmeler bu farkı göz ardı ederek yapacakları işlemlerde amaçladıkları kar marjına bugünkü değer üzerinden ulaşamamaktadır. Bu fark göz önünde bulundurulmadan yapılan satışlar işletmenin beklediği kar marjına ulaşamamasına, nakdinin efektif değerlendirememesine sebep olabilmektedir. Bu da işletmenin sürekliliğini uzun vadede tehlikeye sokabilecek bir durumdur.

Var olan yasal düzenlemelerin değiştirilmesi, işletmeler açısından yararlı olacaktır. Yasal düzenlemelerin değişmemesi durumunda ise işletmeler adına bu fark iyi analiz edilip, bu farka göre yeniden satış rakamının revize edilmesi beklenmeyen durumların yaşanmaması adına faydalı olacaktır. Aynı zamanda sadece işletmelerin değil, işletme finansal tablolarını takip eden kişilerin de bu durumdan etkilenmesi muhtemeldir. Bu uyumsuzluklar sebebi ile oluşan her durumun finansal tabloları takip edenlere doğru bir şekilde, detaylı olarak aktarılması gerekmektedir. Aksi takdirde satışları takip eden finansal tablo takipçilerinin bu durumu ayırt etmesi mümkün olmayacağından alacakları kararlarda eksik bilgiden kaynaklı hatalar ve eksiklikler ortaya çıkacaktır.

Tanımlanmaya çalışılan sorun ile ilgili olarak yukarıda belirtilen nedenlerle ortaya çıkan uyumsuzluk durumunun ve yol açabileceği düşünülen sakıncaların raporlama sürecinde dikkate alınması ve ilgi konuda bir an önce gerekli düzenlemeler yapılarak bu sorunun giderilmesini sağlayacak çalışmaların yapılması, işletmelerin bu durumdan olumsuz yönde etkilenmemeleri için gerekli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- AVCI, Anıl, AVCI, Özge Bolaman (2016). "Vade Farkı, Kur Farkı ve Kredi Faizlerinin Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi Usul Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi", *Mali Çözüm*, S. 134, ss. 75-90.
- BADEM, A. Cemkut (2012). "TMS 18 Hasılat Standardı Kapsamında Senetsiz Vadeli Satışlar ve Ertilenmiş Vergi Etkisi; TMSUGT ile Karşılaştırma", *Muhasebe ve Denetim Bakış*, S. 36, ss. 61-81.
- DİNÇ, Engin (2008). "Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi Kuralları Açısından Ticari Borç ve Ticari Alacakların Muhasebeleştirilmesi ve Değerlemesi", *Mali Çözüm*, S. 90, ss. 71-101.
- <http://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/TMS2.pdf>
- <http://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/TMS18.pdf>
- <http://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/TMS23.pdf>
- [http://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/F_R_I_K_C\(1\).pdf](http://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/F_R_I_K_C(1).pdf)
- http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/Tebliğler/KDV/kdv_genteb.htm
- <http://www.gib.gov.tr/kanun-madde-goruntule?tid=0&sk=80322>
- KALMIŞ, Halis, DEREKÖY, Feyza (2010). "TMS 18 'e Göre Hasılatın Muhasebeleştirilmesi ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Karşılaştırılması", *Afyon Kocatepe İ.İ.B.F. Dergisi*, S. 1, ss. 123-145.
- YANIK, Ramazan (2012). "Vade Farklarının Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Kaydedilmesinin Banka Kredileri ile İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 2, ss. 325-334.
- YERELİ, Ayşe N., KAYALI, Nilgün. DEMİRLİOĞLU, Lale (2013). "Ticari Mal Alımlarında Vade Farklarının Hesaplanması ve Muhasebeleştirilmesi: TMS 2 Stoklar Standardı ile Vergi Mevzuatının Karşılaştırılması", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 4, ss. 89-104.